

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/22/2012
Identifikačné číslo spisu:	1510212416
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Deák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1510212416.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Z. D., bývajúceho v P., proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu, so sídlom v Bratislave, Búdkova 36, o uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 42C 361/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 26. augusta 2011 č. k. 42C 361/2010-94 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. júna 2012 sp. zn. 4Co 527/2011, takto

rozhodol:

Konanie o mimoriadnom dovolaní z a s t a v u j e.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava V (súd prvého stupňa) rozsudkom z 26. augusta 2011 č. k. 42C 361/2010-94 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému uzatvoriť s ním zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemku parcela C-KN č. 571/132 - ostatné plochy o výmere 11 240 m² v podiele 7543/11240, ktorá bola geometrickým plánom oddelená z pozemku parcela E-KN č. 2155 - orná pôda o výmere 11 509 m², zapísanej na LV č. XXX, k. ú. L. obec Bratislava - Čunovo, okres Bratislava V. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť na účet právneho zástupcu žalovaného náhradu trov konania vo výške 412,45 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca zakladal uplatňovaný nárok iba na zmluve o postúpení práv, uzavretej 27. októbra 2009 medzi žalobcom a Z. S., ktorému bol právoplatným rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede z 19. apríla 2007 sp. zn. D 2007/00279-3 priznaný status oprávnenej osoby v zmysle § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“). Podľa súdu prvého stupňa výsledky vykonaného dokazovania neumožňovali ustáliť zistenia a záver o tom, že by žalobca mal priamo zo zákona postavenie oprávnenej osoby v zmysle § 2 zákona č. 503/2003 Z.z., ktorej by mal žalovaný vydať náhradné pozemky. Poukázal na to, že žalovaný ako právnická osoba zriadená priamo zákonom č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch,

pozemkovom фонде a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“) je povinný vykonávať svoju činnosť podľa tohto zákona a osobitných predpisov vo verejnom záujme. Takto vyjadrená právna úprava postavenia a činnosti žalovaného podľa názoru súdu umožňovala urobiť záver o tom, že žalovaný je subjektom verejného práva a nakoľko činnosť vykonáva iba podľa zákona a osobitných predpisov, jeho postavenie je obdobné ako postavenie štátneho orgánu vyjadrené v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, teda že aj žalovaný môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zdôraznil, že zákony č. 503/2003 Z.z. a č. 330/1991 Zb. vo svojich ustanoveniach predpokladajú, že náhradné pozemky budú vydané určitým v zákone vymenovaným osobám, ktoré sú v zákone č. 503/2003 Z.z. označené ako oprávnené osoby. Žalobca však takou osobou nie je, preto žalovaný nemá voči nemu právnu povinnosť vydať náhradné pozemky a žalobca nemá právny nárok voči žalovanému na vydanie takýchto pozemkov. Ak by žalovaný vydal náhradné pozemky žalobcovi, išlo by u neho o konanie prekračujúce zákonom stanovený rámec jeho činnosti a oprávnení a teda o konanie v rozpore so zákonom. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel súd k záveru, že žalobca nedisponuje aktívnou vecnou legitímáciou na uplatňovanie práva voči žalovanému na uzavretie zmluvy o bezodplatnom prevode pozemkov, ktoré sa majú poskytnúť ako náhrada podľa zákona č. 503/2003 Z.z. Z tohto dôvodu žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 20. júna 2012 sp. zn. 4Co 527/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania 77,29 € k rukám jeho právneho zástupcu do troch dní. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil aj s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Na podporu záveru súdu prvého stupňa o nedostatku vecnej legitímácie žalobcu uviedol, že pri posudzovaní predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky je podstatným, že v reštitučnom konaní, predmetom ktorého je vydanie nehnuteľnosti, by sa tretia osoba, v prospech ktorej bola postúpená pohľadávka v podobe nároku na vydanie veci, stala oprávnenou osobou, hoci štatút oprávneného v zmysle osobitného zákona nikdy nespĺňala, pričom v súdnom konaní sa domáha celkom špecifického práva na vydanie nehnuteľností, ktoré sa podľa reštitučného zákona spätne viaže výlučne na oprávnenú osobu (§ 2 ods. 1, 3 zákona č. 503/2003 Z.z.). Bol toho názoru, že špeciálne ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. upravuje sukcesiu (nástupníctvo) kogentným spôsobom a smeruje len k odškodneniu tých osôb, ktoré spĺňajú štatút oprávnenej osoby, preto možnosť cesie (postúpenia) reštitučného nároku ako pohľadávky v zmysle ustanovenia § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka na tretie osoby neprichádza do úvahy. Výslovil, že postúpiť pohľadávky si môžu medzi sebou len oprávnené osoby. Reštitučný nárok na vydanie veci nie je bez ďalšieho možné považovať za pohľadávku, pretože ide o majetkovú hodnotu, ktorá zakladá medzi povinnou osobou a oprávnenou osobou vzťah, ktorý nemá záväzkovo právny charakter. Jedná sa o vzťah sui generis, ktorý obsahuje znaky práva absolútnej povahy (viaže sa výlučne na osoby oprávnené, ktorých status je v zákone presne definovaný), ako aj prvky vecnoprávne (nárok na vydanie veci uplatnený na súde je osobitnou vlastníckou žalobou žijúceho pôvodného vlastníka odňatej veci, prípadne jeho závetných či zákonných dedičov). Odvolací súd považoval zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorou žalobca preukazoval uplatňovaný nárok, za absolútne neplatnú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, lebo svojim účelom odporuje zákonu č. 503/2003 Z.z. vo vtedy účinnom znení. Poukázal na to, že možnosť previesť nárok oprávnenej osoby na tretiu osobu bola pripustená až novelou zákona č. 503/2003 Z.z. účinnou od 1. júna 2010, a to jeho § 6 ods. 12 v prípade, ak sa oprávnenej osobe poskytuje náhradný pozemok, ktorý je už konkrétne určený (dohodnutý) za predpokladu, že táto zmluva je uzavretá písomne a obsahuje úradne osvedčené podpisy účastníkov zmluvy. Napokon odvolací súd pripomenul, že pri posudzovaní predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky by nebolo možné obísť ani to, že postúpiť možno len existujúci nárok, t. j. že postupujúca osoba spĺňajúca zákonné predpoklady oprávnenej osoby povinnú osobu na vydanie veci riadne vyzvala a že jej predmetom môže byť len určitá a existujúca pohľadávka a zmluva tomuto nevyhovovala, a teda by bola neplatnou aj v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka pre neurčitosť. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na podnet žalobcu podal proti rozsudku súdu prvého stupňa ako aj rozsudku odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie. Navrhoval tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť

súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Bol toho názoru, že zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 nezakazoval postúpenie práv oprávnenou osobou podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj že z týchto ustanovení nevyplývajú žiadne obmedzenia, ktoré by zužovali okruh oprávnených osôb. Poukázal na to, že samotný žalovaný s touto skutočnosťou nielen počítal, ale ju aj upravoval vo svojom Internom pokyne generálneho riaditeľa č. 9/2009 v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 142/2009 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov. Podľa čl. IV tohto pokynu, ak oprávnená osoba postúpila právo priznané rozhodnutím na plnenie vyplývajúce z práva na náhradu v celosti alebo čiastočne inej osobe podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, fond poskytne náhradu tejto osobe (postupníkovi). S týmito osobami fond bežne konal a konal tak aj so žalobcom. K odôvodneniu odvolacieho súdu uviedol, že ustanovenie § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 sa vzťahuje na právne nástupníctvo po oprávnenej osobe, ktorá zomrela, čo však nebol daný prípad. Namietal, že uvedené ustanovenia nevyklúčujú voľnú dispozíciu oprávnenej osoby s priznaným nárokom počas života ako s inými majetkovými právami. Zákon č. 139/2010 Z.z. účinný od 1. júna 2010 podľa názoru generálneho prokurátora nerozšíril, ani nezaviedol novú možnosť prevodu nároku, práve naopak, už existujúca možnosť prevodu sa zúžila na oprávnenie previesť nárok len ku konkrétnemu pozemku, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k tomuto zákonu. Reštriktívny výklad súdov, že reštitučný nárok nemá záväzkový charakter považoval za nesprávny a tvrdil, že okrem platného právneho stavu je v rozpore aj s ustálenou rozhodovacou praxou súdov. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 182/2007 dospel k záveru, že aj nárok na vrátenie (náhradného) pozemku podľa zákona č. 503/2003 Z.z. má povahu pohľadávky, t. j. práva zo záväzkového právneho vzťahu založeného zákonom. Na základe uvedeného mal za to, že napadnutými rozhodnutiami súdov, ktoré označili žalobcu ako aktívne nelegitimovaného, sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a súčasne došlo aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril, žalovaný navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky písomným podaním z 11. apríla 2014 vzal mimoriadne dovolanie späť. Späťvzatie mimoriadneho dovolania odôvodnil uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2012 č. k. II. ÚS 517/2012-15, ktorým bola odmietnutá sťažnosť žalobcu Z. D..

Podľa § 243b ods. 5 druhej vety O.s.p. ak dovolateľ vezme dovolanie späť, dovolací súd konanie uznesením zastaví.

V konaní o mimoriadnom dovolaní platia primerane ustanovenia o konaní na dovolacom súde (§ 242 až 243d), ak tento zákon neustanovuje niečo iné (§ 243i ods. 2 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok vzal generálny prokurátor Slovenskej republiky účinne späť, postupoval podľa citovaného ustanovenia § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 5 druhou vetou O.s.p. a konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky zastavil.

Pri rozhodovaní o trovách konania o mimoriadnom dovolaní vzal dovolací súd na zreteľ § 148a ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní, keďže v dovolacom konaní nepodal návrh na rozhodnutie o trovách konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 5, § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.